

ШКОЛОВАЊЕ ЛОГИСТИЧКОГ КАДРА НА ЕВРОПСКОМ ПУТУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Марко Д. Андрејић, Марјан А. Миленков и Влада С. Соколовић
Универзитет одбране у Београду, Војна академија

Генерално политичко опредељење и брзина промена захтевају постојање дугорочнијих концепата, веће и организоване учешће у пројектима у оквиру Партнерства за мир. С обзиром на то да је интероперабилност битан предуслов заједничког деловања, потребно је ићи у сусрет времену и припремити сопствене оружане снаге за изазове, ризике и претње које доноси будућност. У том процесу кључни елемент је постизање интероперабилности, а основу свега представља едукација кадра у складу са заједничким стандардима, савременим трендовима, захтевима времена и потребама праксе. У том смислу пожељно је да едукација кадра отпочне што раније, још у току школовања кадета – будућих официра. У раду су анализирани школовање и усавршавања кадра логистике у оквиру међународне војне сарадње, и логистичке вежбе, организоване за кадете и официре, тактичког и оперативног нивоа. Циљ извршене анализе јесте да прикаже могућности школовања и усавршавања логистичког кадра за потребе учешћа у мултинационалним мировним операцијама. Такође, истакнут је значај припреме кадета логистике, од најранијих дана школовања, како би се што раније упознали са логистиком мировних операција, стекли искуства у раду у међународном окружењу и унапредили личне способности за будуће професионалне изазове.

Кључне речи: *Србија, ЕУ, Војска Србије, логистика, европске интеграције*

Увод

Уери брзог технолошког развоја и честих организационих промена сваки организациони систем, као део већег система,¹ који не размењује са окружењем информације, материју и енергију, знање, искуства и научене лекције осуђен је на назадовање и нестајање.

С обзиром на то да је стратешко опредељење Републике Србије (РС) чланство у Европској унији (ЕУ) јасно је да треба ићи ка интензивнијој безбедносној сарадњи

¹ Све је део целине и целина делова; све је део игре и игра делова, све је организација – остало су само појединци и све се мења; само су сталне промене.

РС и ЕУ. Таква сарадња доприноси остваривању обостраних интереса наведених субјеката, при чему је интерес РС стварање подлоге за сопствени развој² и јачање стабилности у региону и ширем окружењу, док је интерес ЕУ јачање одбрамбених капацитета, стабилност у региону и Европи у целини [1].

У зависности од врсте и интензитета безбедносних изазова, ризика и претњи, поред осталог, одбрамбени интереси РС штите се и изградњом поузданог партнерства и учешћем у мултинационалним операцијама ради изградње и очувања мира у региону и свету [1]. У складу с тим, јединице Војске Србије (ВС) већ су ангажоване у неколико мисија под мандатом ЕУ, што је један од доказа укључивања РС у европске интеграционе процесе.

У процесу преговарања ради придруживања чланству РС у ЕУ једно од преговарачких поглавља директно се односи на област безбедности, што ће захтевати од РС усаглашавање заједничке безбедносне и одбрамбене политике (ЗБОП). Један од важних инструмената ЗБОП јесу борбене групе (БГ) ЕУ као једина војна ефективна у одсуству сталних војних снага ЕУ [2], које су у врху развојних приоритета ЕУ ради њихове што веће расположивости и ефикасности. Повећање ефикасности БГ ЕУ постиже се прилагођавањем оружаних снага земаља чланица путем трансформација, затим путем међународне војне сарадње и заједничког деловања. Приступање концепту БГ ЕУ захтева и достизање способности јединица и установа Министарства одбране (МО) и ВС, што се већ реализује путем семинара, конференција, индивидуалне и колективне обуке на националном и међународном нивоу, као и путем заједничких вежби које, поред обуке, пружају и могућност евалуације обучености припадника ВС. Када је реч о способностима, треба имати у виду не само способност ВС за одговор на савремене изазове, ризике и претње безбедности већ и на заједничко деловање јединица ВС у оквиру БГ ЕУ, за шта је предуслов постизање интероперабилности оружаних снага свих земаља чланица ЕУ.

Ангажовањем људства из нашег система одбране у заједничким пројектима са ЕУ даје се допринос промени слике о нашем систему одбране (развијају се предра суде), доприноси повећању објективности гледања на наш систем одбране, унапређују способности нашег кадра и мења статусна позиција у међународном окружењу. Заједничким промишљањем и оперативним деловањем у мултинационалном окружењу уједначава се систем вредности, па самим тим и смањују разлике. Одређена искуства и показатељи о учешћу нашег кадра у мултинационалним пројектима постоје и доступна су стваралачкој анализи.

Генерално политичко опредељење и брзина промена захтевају постојање дугорочнијих концепата, веће и организоване учешће у заједничким пројектима са ЕУ, уз детаљнију припрему и професионалније ангажовање. С обзиром на то да је интероперабилност битан предуслов заједничког деловања, потребно је ићи у сусрет времену и припремити сопствене оружане снаге за систем колективне безбедности у оквиру ЗБОП-а.

У том процесу придруживања и постизања интероперабилности кључни елемент јесте едукација кадра у складу са заједничким стандардима, савременим трендовима, захтевима времена и потребама праксе. У том смислу пожељно је да едукација кадра отпочне што раније, још у току школовања.

² Развој је заснован на нашим државним интересима, нашем менталитету, нашој култури, традицији и нацији, али са уважавањем потреба праксе, захтева времена, савремених трендова и низу других наших специфичности.

Образовање – кључ интероперабилности

Интероперабилност у мултинационалним операцијама захтева образовање, обуку и реализацију вежби [3]. С обзиром на то да не постоје идентичне операције ни војне снаге са сталним системом командовања које би се ангажовале у мултинационалним операцијама, јасно је да остваривање интероперабилности није једноставно постићи. Како је она предуслов за успешну сарадњу, посебан проблем представља оспособљавање лица и појединаца из земаља ван НАТО-а које су приступиле Партнерству за мир (ПЗМ). На основу искустава са заједничких вежби и искустава земаља чланица ПЗМ, дефинисане су следеће најосетљивије области интероперабилности [3]:

- језик (способност комуникације и познавања војне терминологије на тактичком и оперативном нивоу);
- познавање оперативних процедура;
- познавање система командовања;
- разумевање војне доктрине и стандарда;
- оспособљеност официра и подофицира за рад у мултинационалном окружењу.

Унапређењем наведених области постигла би се значајна временска и финансијска уштеда у припреми јединица и појединаца за учешће у мултинационалним операцијама (МНО). Најбољи начин за унапређење интероперабилности јесте едукација, размена искуства и организација заједничких вежби и обуке, чиме се, поред унапређења језичких вештина, постиже и упознавање појединаца са другачијим погледом на објективну стварност, што ће допринети међусобном уважавању и бољем разумевању учесника у будућим МНО. С тим циљем реализује се велики број курсева и вежби у којима је основни циљ да се омогући рад у мултинационалном окружењу, са тематиком која се заснива на искуству из досадашњих и предвиђањима будућих МНО.

У складу са приоритетима, организацијом, економском моћи, привредом итд. свака земља развија сопствене оружане снаге које имају различиту структуру, опрему и различити ниво припремљености и обуке, при чему је општи тренд у свим земљама – смањење трошкова који одлазе на оружане снаге. Како свака држава независно развија логистичке капацитете за подршку сопствених снага, тако се с разлогом поставља питање стандардизације и интероперабилности у области логистике. Из наведених разлога могућности појединих земаља знатно варирају по питањима ангажовања у МНО с обзиром на то да је логистичка одрживост снага кључно питање у МНО.

Начин превазилажења наведених проблема и смањења трошкова ангажовања снага у МНО пронађен је у заједничком деловању појединих држава у оквиру концепта мултинационалне логистичке подршке, што је за многе државе једини начин логистичке подршке сопствених снага у МНО. У НАТО документу „NATO Logistics Vision and Objectives” један од стратешких циљева јесте повећање доступности и расположивости оспособљених и интероперабилних логистичких јединица, ради подизања квалитета мултинационалне логистичке подршке и омогућавања државама, са мањим логистичким капацитетима да дају свој допринос у оквиру мултинационалне логистичке подршке [4], и то путем:

– интеграције мањих логистичких капацитета партнерских земаља у заједничку логистику, и

– учешћем партнерских земаља у процес планирања и генерисања снага за потребе МНО, ради идентификације логистичких капацитета и могућности партнерских земаља.

Опасности од невојних безбедносних изазова, ризика и претњи, као што су тероризам, организовани криминал, етнички или верски екстремизам, илегалне миграције, нелегална трговина, ширење оружја за масовно уништење, природне и вештачке катастрофе су у порасту. У том смислу РС је мотивисана да пружи свој пуни допринос смањењу безбедносних изазова, ризика и претњи путем активности у оквиру програма ПзМ.

Учешће РС у програму ПзМ је усклађено са њеним економским, финансијским, људским, материјалним и другим могућностима, при чему испуњавање обавеза које проистичу из механизма ПзМ доприносе реформи и унапређењу сопственог система одбране.

Да би се извршила потребна усклађивања и побољшања, транспарентност образовања и обуке држава чланица у активностима ПзМ и постигли оптимални резултати, РС је изразила спремност да учествује у побољшању програма обуке и образовања (ТЕЕП³).

У том контексту препознати су приоритети у следећим областима сарадње у оквиру ПзМ:

- образовање и обука,
- организација заједничке обуке и вежби.

Ова тврдња огледа се у чињеници да су припадници МО и ВС присуствовали великом броју курсева, семинара и предавањима у организацији земаља чланица НАТО-а и ПзМ. Такође, из године у годину организују се заједничке вежбе и обука, при чему су искуства остварена на овај начин искоришћена за хармонизацију доктринарних ставова, а ради подизања сопствених оперативних способности. Посматрајући опште и посебне области сарадње РС и партнерских земаља, као суштина свега издваја се образовање, кључ сарадње, изградње поверења, стабилности и безбедности, што и јесте стратешко опредељење РС.

Према речима аутора [5], укључивање РС у колективне системе безбедности гарантује стабилност и развој на принципима на којима се развијају државе чланице Европске уније. Будући да је најважнији спољнополитички циљ РС чланство у ЕУ, веће и савршеније учешће ВС у мултинационалним операцијама УН и ЕУ може послужити као драгоцен интеграционо средство на путу ка испуњавању критеријума за пријем у ову међународну организацију. Идући ка том циљу вршена је и реформа ВС, а истовремено и система образовања у МО и ВС, што је и потврда реформских процеса у систему безбедности.

Из наведених разлога неопходно је створити услове за већи уплив кадра и установа, које се баве школовањем и усавршавањем кадра за потребе ВС и МО, у европски образовни простор, како би се разменом кадра, знања, искуства и научених лекција унапредио капацитет сопствених ресурса у области војног образовања и створили услови за пружање услуге школовања за потребе партнерских земаља.

³ Training and Education Enhancement Programme (TEEP).

Приступ Европске уније унапређењу школовања официра

Школовање официра, будућих лидера националних оружаних снага, и стратега свеобухватне европске безбедности, има своје посебно место у оквиру ЕУ, јер младе официре треба припремити за тренутно познате безбедносне изазове, ризике и претње и оспособити их за непредвидиве претње које их чекају у будућности. На почетку интероперабилност, а данас јединствени поглед и визија ЗБОП земаља чланица ЕУ, захтевали су висок ниво заједничког деловања и концепције образовања земаља ЕУ како би се разлике у нивоу и ширини образовања превазишле, а будући лидери у области безбедности припремили за неизвесну будућност. Све то захтева квалитетан рад, добру координацију, постепеност и приоритете, а пре свега постојање дугорочног концепта са уграђеним организационим аспектом на развоју високог војног образовања.

Заједничко деловање у области високог војног образовања један је од начина подизања нивоа интеграције чланица ЕУ, што је и потврђено на основу вишегодишњег искуства у размени студената и наставника између института и универзитета различитих земаља. Корист је обострана, јер студенти имају прилику да стичу образовање на другачији начин и упознају другачије виђење објективне стварности, што им помаже да у току каријере решавају проблеме које нису изучавали у школама на националном нивоу, што је посебно интересантно за питања безбедности. Поред тога, имају прилику да упознају другачију културу, уче језике, развијају осећај за културолошке разлике и собом понесу вредна искуства која могу да уграде у свој рад код куће. Са друге стране, институције које прихватају стране студенте и наставнике имају могућност да анализирају страна искуства у области научног и наставног рада. Због тога чланице ЕУ поспешују мобилност, што је један од начина подизања квалитета образовања. У системима војног образовања поједине чланице ЕУ израђују заједничке студијске програме или усклађују програме школовања у одређеном семестру како би кроз различите програме, као што је „ERASMUS“, без већих проблема упутили одређени број студената (кадета) у војне школе и универзитете других држава. Такође, примењује се и модел упућивања кадета на стажирање у јединице партнерских земаља, ради стицања међународне праксе.

Програм за унапређење образовања у области одбране

Програм за унапређење образовања у области одбране (Defense Education Enhancement Program – DEEP) јесте мултинационална образовна иницијатива чија је сврха да помогне партнерским и другим заинтересованим државама да изграде капацитете кроз реформу војног образовања и да усвоје вредности које су повезане са начелима Програма ПзМ. Иницијативу је покренуо Конзорцијум војних академија и безбедносних института ПзМ, чије седиште се налази у „Европском центру за студије безбедности – Џорџ К. Маршал“ у Гармишпартенкирхену у СР Немачкој. Програм DEEP отпочео је 2007. године, са циљем да одговори на изазове изградње капацитета партнерских држава у области војног образовања и тренутно се спроводи у 12 земаља, [6].

Република Србија званично је отпочела ангажовање у наведеном програму ради реформе наставних планова и програма на свим нивоима студија у војно-образовним установама, као и усвајања европских и НАТО стандарда у области професионалног војног образовања и акредитације и/или реакредитације програма у складу са захтевима болоњске декларације.

У претходном периоду, под окриљем DEEP, реализована је серија посета делегација Универзитета одбране у Београду националним универзитетима одбране више европских земаља (Аустрија, Румунија, Чешка Република...), а реализовано је и низ активности у нашој земљи. Једна од важнијих јесте међународна радионица-/семинар за обуку наставника (едукација едукатора),⁴ која је одржана у периоду од 6. до 11. априла 2014. године на Војној академији, на којој је учествовало више од 40 наставника из 11 земаља [6].

Организација заједничких вежби

Унапређење оспособљености будућих официра за рад у међународном окружењу и подизање интероперабилности постиже се и организацијом и реализацијом различитих заједничких вежби. Планирање и организација вежби фокусира се на одређену циљну групу, уважавајући циљ који се жели достићи, ниво знања учесника, искуство учесника и даље пројекције. Посебно треба истаћи вежбе које се организују у току школовања кадета и официра, које имају за циљ унапређење језичких говорних способности, усвајања војне терминологије, оспособљавање за одређене дужности, овладавање оперативним процедурама, оспособљавање за тимски рад [10] и сл. Вежбе се организују за полазнике различитих нивоа школовања и искуства, а понекад и обједињено. Када је реч о кадетима, будућим официрима, вежбе се не изводе самостално већ уз пратњу наставника и представљају један облик наставе на којем кадети усвајају одређена знања [7].

Међународна логистичка кадетска вежба FOURLOG

Међународна логистичка кадетска вежба FOURLOG,⁵ на којој учествују и кадети логистичких специјалности Војне академије, има традицију дужу од једне деценије. Организатори и учесници вежбе су кадети и наставници Универзитета одбране у Брну (Чешка Република), Логистичке школе (Аустрија), Универзитета за јавну администрацију (Мађарска) и Универзитета одбране у Београду.

FOURLOG је кадетска вежба тактичког нивоа, са основним циљем да припреми кадете, будуће официре логистике, за извршавање логистичких задатака у операцијама подршке миру у мултинационалном окружењу [8-9].

⁴ Они који знају раде, они који разумеју подучавају (Аристотел).

⁵ Резултат је успостављене квалитетне сарадње између Војне академије (Катедре логистике) из Београда и Факултета за економију и менаџмент (Катедре логистике) Универзитета одбране у Брну.

Као резултат те сарадње више сарадника и наставника са Катедре логистике Војне академије завршило је више логистичких курсева на УНО у Брну и непосредним обиластима упознало реалан систем логистичке подршке Војске Чешке Републике.

Приликом планирања вежбе узимају се у обзир теоретска знања кадета из различитих земаља, како би се у припремној фази, кроз одређена предавања, извршило уравнотежење знања кадета ради извршења предстојећих задатака.

Сценарио вежбе прилагођен је операцији подршке миру под мандатом УН, при чему се користе реални географски подаци у фиктивним државама. Програм вежбе реализује се у три фазе:

- фаза припреме, која се реализује у Аустрији кроз неколико предавања у вези с генерисањем снага, процеса успостављања мисије, процеса доношења одлука и употребе логистичких јединица у току операције;

- фаза планирања и организације, која се реализује у Мађарској, где се увежбава планирање и организација логистичке подршке операције подршке миру;

- фаза реализације логистичке подршке, која се реализује у Чешкој Републици, где кадети увежбавају размештај и поседање рејона размештаја логистичких јединица до нивоа чете, формирање снабдевачке колоне и заштиту јединице за снабдевање у покрету у току извршења дотура.

Кадети се распоређују у неколико мултинационалних тимова, док се целокупна вежба одвија под руководством наставника, националних представника земаља учесница.

У првој фази кадети добијају оквирни сценарио по којем ће се одвијати вежба, а затим се на брифингу упознају са ситуацијом у фиктивним државама, као и одлуком УН о успостављању мисије. Задатак кадета је да на основу расположивих података изврше процену логистичке подршке механизованих батаљона у оквиру мултинационалне бригаде и да припреме брифинг по најзначајнијим питањима логистичке подршке и ризицима који утичу на извршење логистичке подршке у току размештаја снага и извођења операције. Посебна активност у овој фази вежбе јесте практична обука кадета у распоређивању елемената логистичке подршке у простору, коју демонстрирају припадници механизованог батаљона аустријске војске у Гросмителу. Приказују се елементи за снабдевање погонским средствима (слика 1), за одржавање (слика 2), припрему хране (слика 3) и елементи за извлачење и евакуацију средстава. Такође, врши се и обука кадета у поступцима при наиласку на минско-експлозивна средства (поступци обележавања и извештавања).

Слика 1 – Размештај елемената за снабдевање погонским средствима

Слика 2 – Радионица за одржавање мототехничких средстава

Слика 3 – Развој покретне кухиње за рад у пољским условима

У другој фази вежбе, која се реализује у Мађарској, кадети се упознају са тренутном ситуацијом (у складу са сценаријом). Задатак кадета јесте да прикажу ситуацију на карти (слика 4) и да у оквиру софтверског пакета (СП) LOGFAS, у складу са захтеваном организацијско-формацијском структуром јединица, изврше формирање структуре (профила) снага. Следећи задатак кадета јесте да у оквиру својих тимова изврше планирање транспорта јединица мултинационалне бригаде (батаљона) у зону операције.

Слика 4 – Приказ тактичке ситуације на карти

Планирање се врши у модулу ADAMS у оквиру СП LOGFAS⁶. Наредни задатак кадета јесте да изврше логистичко извиђање и да, у сарадњи са локалним властима, обезбеде прихват одређеног броја избеглица у својој зони одговорности (слика 5).

Слика 5 – Сарадња са локалним властима (Лоп земље домаћина)

⁶ Логистичко планирање, анализа и извештавање реализовани су применом квалитетних универзалних логистичких информационих система.

Кроз овај задатак кадети увежбавају сарадњу за представницима земље домаћина ради реализације снабдевања материјалним средствима класе I, обезбеђења смештаја и здравствене заштите избеглица.

По разрађеном сценарију мултинационална бригада добија задатак да изврши вишечасовни марш и поседне положаје у наредној зони одговорности. Задатак кадета јесте да у улози управних органа логистике у батаљону изврше планирање ЛоП-а борбених батаљона у току вишечасовног марша, пре свега планирање потребне количине погонских материјалних средстава, хране и воде, и да организују снабдевање својих јединица погонским средствима у току марша. Целокупан рад кадета прате национални представници земаља учесница и организатора вежбе (слика 6).

Слика 6 – Начелник аустријске Логистичке школе контролише рад кадета

Након реализације наведених задатака кадети у оквиру својих тимова припремају реферисање, са предлозима решења постављених задатака, а затим се у току дискусије врши критичка анализа предложених решења (слика 7).

Слика 7 – Реферисање по питањима планирања ЛоП батаљона у току марша

У последњој фази вежбе, коју организује Универзитет одбране у Брну, кадети имају задатак да након вишечасовног марша изврше логистичко извиђање ради распоређивања логистичких елемената батаљона у простору и да након тога припреме предлоге решења са образложењем. Извиђање се реализује на неколико локација (у оквиру полигона у Вишкову и у насељеним местима у околини Брна). Практичну обуку у распоређивању логистичких елемената на изабраној локацији врше припадници чешке војске на полигону Војне академије у Вишкову (слика 8). Кроз обуку се практично приказују ресурси за припрему и дотур хране, воде, поступци извлачења и евакуације средстава, развој покретне радионице за одржавање мототехничких средстава, формирање снабдевачке колоне, заштита снабдевачке колоне у току извршења дотура, снабдевање маршевске колоне погонским материјалним средствима у току кретања и елементи за снабдевање убојним средствима.

Слика 8 – Развој покретне радионице и припрема радних места

Искуства са међународне логистичке кадетске вежбе FOURLOG

Након анализе реализације вежбе у периоду 2012–2015. године оформљени су следећи закључци:

- задаци кадета прилагођени су потребама МНО, пре свега операцијама подршке миру;

- припрема кадета УО у Београду за реализацију вежбе мењала се из године у годину, у складу са стеченим искуствима, тако да је за 2016. годину планирано 60 часова рада наставника и кадета, чему треба додати и самостални рад кадета;

- припреме обухватају упознавање кадета са општом сликом МНО, обуку за рад у софтверском пакету LOGFAS, као и логистичке садржаје које кадети још увек нису слушали у току редовне наставе, с обзиром на то да се вежба реализује на крају 7. семестра. Ти логистички садржаји обухватају планирање и реализацију Лоп-а батаљона и бригаде, технологију рада у логистичким јединицама, процес оперативног планирања и доношења војних одлука и приказ тактичке ситуације на радној карти;

- припрема кадета за рад у LOGFAS-у први пут је реализована 2015. године, док кадети осталих земаља учесница овладавају радом у наведеном СП у току

редовне наставе. На основу последње реализоване вежбе (2015. године) закључено је да су кадети Војне академије добро припремљени за све задатке постављене пред учеснике вежбе и да стеченим знањем и вештинама не заостају, ни у ком погледу, од осталих учесника вежбе;

- поред знања и вештина стечених током реализације програма вежбе кадети су знатно унапредили говорне способности, укључујући војну терминологију, технички речник, а пре свега стекли су искуства у обављању задатака у оквиру мултинационалних тимова, што једино омогућава међународно окружење;

- с обзиром на то да је један део вежбе фокусиран на рад штабних органа, кадети су такође делимично упознати и са процедурама рада штабних органа у МНО;

- ставови кадета указују на то да их мотивише рад на конкретном проблему, када могу да испоље сву своју креативност и знање на решавању конкретног проблема са реалним подацима. Та искуства уврштена су у процес реализације наставе на Војној академији;

- све практичне садржаје обуке изводили су обучени припадници и јединице аустријске и чешке војске (кадети су посматрачи и помагачи – субјекат обучавања и „штићена лица” која се не ангажују професионално јер још нису сертификовани).

Логистичка вежба (LOGEX)

Логистичка вежба (LOGEX) на којој учествују и припадници МО и ВС, представља значајну активност европске команде EUCOM и има за циљ да обезбеди унапређење логистичких способности и интероперабилности земаља чланица ПЗМ. Један циклус реализације вежбе обухвата период од осамнаест месеци у којем се реализује низ припремних курсева и радионица за учеснике вежбе, састанци ради координације задатака и завршна анализа ради сагледавања искустава и проблема које треба превазићи у наредном циклусу. Такође, позитивна искуства требало би да буду уграђена у националне прописе земаља учесника, као позитивна пракса.

Позитивна страна наведене вежбе јесте да омогућава увежбавање учесника за рад у мултинационалном окружењу на позицијама штабних официра у бригади и вишим јединицама. Такође, учесницима је омогућено да размењују искуства по најзначајнијим питањима логистике ради превазилажења сопствених проблема и предвиђања будућих логистичких изазова, а који се тичу мултинационалне логистичке подршке и подршке сопствених снага у МНО.

Пракса је потврдила да је укључење наставног особља са Катедре логистике у процес припреме и реализације вежбе сврсисходно и вишеструко корисно.

Логистичка вежба (Capable Logistician)

Међународни логистички координациони центар МЛКЦ (енгл. MLCC) формиран је ради бољег повезивања логистичких ресурса у оквиру НАТО-а, развоја логистичких способности и побољшања међусобне сарадње и координације. Достижање наведених циљева требало би да увећа логистичке способности појединих земаља

чланица, како би више допринеле у оквиру мултинационалне логистичке подршке операција, што треба да створи услове за рационалније коришћење ограничених ресурса и смањи укупне трошкове ЛоП операција. Један од задатака МЛКЦ јесте и размена знања и искуства, сарадња са земљама чланицама ПзМ и организација образовања и обуке логистичког кадра⁷ [4].

Једна од значајних активности МЛКЦ јесте и међународна логистичка вежба тактичког нивоа (Sarable Logistician), чији је циљ подизање логистичке способности, остваривање међусобне интероперабилности и стандардизације. Поред заједничке обуке, размене знања и искуства, посебан циљ вежбе јесте и тестирање нових решења у оквиру међународне логистичке подршке, као што је нпр. заједнички систем снабдевања резервним деловима у операцијама.

Закључак

У области међународне војне сарадње, а пре свега логистике, неопходан је висок степен интероперабилности, тј. међусобног разумевања, сарадње, примене заједничких стандарда, хомогеног поступања и усклађеног деловања.

Носиоци активности и сарадње морају, пре свега, да говоре истим логистичким језиком, што се постиже усклађеним правилима и прописима на међународном нивоу. Међутим, да би се са речи прешло на дела неопходно је да лица која планирају и реализују задатке логистичке подршке имају одговарајуће образовање и обуку за рад у МНО, што се постиже једино уколико се оспособљавање лица спроводи у мултинационалном окружењу.

С обзиром на то да број лица – носиоца активности међународне сарадње у области логистике, није велики, неопходно је припремити одговарајући кадар који ће од најранијих дана полако улазити у међународно окружење. Ту могућност пружа међународна логистичка кадетска вежба FOURLOG, на којој кадети Војне академије, логистичких специјалности, учествују већ неколико година, што се финансира кроз Програм за унапређење образовања у области одбране (DEEP). Овом кадетском вежбом омогућено је младим људима – будућим официрима, да још у току школовања упознају захтеве и могућности међународног окружења, продубе своја знања у области логистике и створе основу за даље усавршавање у тој области, како би једног дана били носиоци међународних активности у области логистике. До сада је на вежби учествовало петнаест кадета (пет кадета и један официр годишње), сада већ потпоручника, који без већих припрема могу да учествују у вежбама као што су Sarable Logistician, а једног дана и LOGEX, те се на тај начин може остварити и уштеда финансијских средстава опредељених за обуку кадра кроз разне припремне курсеве. Поред тога, то су лица која већ имају искуства у тимском раду у мултинационалном окружењу, у уочавању културних разлика и адекватном поступању у тим условима, као и у решавању проблема које међународно окружење носи. С обзиром на то да се води рачуна о избору кадета који се упућују на наведену вежбу, било би пожељно да

⁷ Део припадника Катедре логистике ВА учествовао је у својству госта на конференцији MLCC (2011. године) где је домаћин – организатор било МО Републике Чешке.

се прати њихов рад кроз каријеру и врши њихово усмеравање, како би им се омогућило да дају свој максимум у области међународне војне сарадње МО и ВС. У том смислу неопходно је да у систему одбране постоји адекватан [11] информациони систем о кандидатима који су завршавали курсеве, посебно логистичке, и школовања у другим земљама и њихово укључење у активности међународне војне сарадње по завршетку студија ради надоградње знања и дубљег укључења у сложене међународне пројекте.

С обзиром на то да су носиоци наведене вежбе високошколске установе, треба наставити са том сарадњом, јер то доприноси унапређењу способности Катедре логистике и Војне академије у целини, унапређењу [12] управљања у области високог образовања за потребе одбране и свеукупном угледу Универзитета одбране у Београду и нашег система одбране.

Било би врло корисно да се нађу институционалне могућности да се на вежбу FOURLOG упуту и већи број кадета и официра (2 официра и 10 кадета) ради касније замењивости на задацима, а што би у МО и ВС допринело стварању веће базе школованог и припремљеног кадра за времена која долазе. Овај случај је пример где су улагања финансијског карактера минимална, а добит максимална.

Такође, неопходно је вршити озбиљне припреме да се 2018. године део пројекта FOURLOG реализује у Републици Србији, уз интегрисане напоре и ангажовање ресурса ВА, управа, команди и јединица Војске Србије.

Неопходно је прихватити модерна организациона достигнућа европских земаља везана за војно оспособљавање кадета – будућих официра логистике и ослободити се носиоца и утицаја одређених наслеђених а превазиђених организационих решења која нису у складу са потребама праксе, захтевима времена, савременим трендовима и концептима логистике. Морају се мењати парадигме на којима је засновано школовање одређених профила кадрова за потребе система одбране.

Учешћем кадра из нашег система одбране у заједничким пројектима са ЕУ правља се међународни статус и кредибилитет нашег система одбране, а ангажовано људство стиче драгоцена искуства, проширује фонд знања и унапређује своје опште и специфичне способности. Опште политичко опредељење и брзина промена захтевају постојање дугорочнијих концепата, веће и организоване учешће у заједничким пројектима са ЕУ, уз детаљнију припрему и професионалније ангажовање, при чему Универзитет одбране у Београду и Војна академија имају препознато место и улогу.

Литература

[1] Биљана Стојковић, „Безбедносни аспекти укључења Републике Србије у Европску унију“, *Војно дело*, јесен/2010, стр. 166-189.

[2] Saša Stefanović, Božidar Forca, „Preduslovi i neophodne mere za efikasno i efektivno učešće Vojske Srbije u misijama i operacijama Zajedničke bezbednosne i odbrambene politike EU“, *Војно дело*, 3/2015, стр. 222-250.

[3] Persson, S. G. "Interoperability Through Education, Training and Exercises—Simulations as a Means for Regional Cooperation with PiP Simulation Network as an Example." The 5th International Command and Control Research and Technology Symposium, Modeling & Simulation Track. <http://www.dodccrp.org/visited> January. 2001.

[4] Dufek, Roman, Miroslav Pecina, and Pavel Foltin, "The Multinacional Logistics Coordination Centre Role in Support of Nations and the Development of NATO Logistics Capabilities", *Revista Academiei Fortelor Terestre* 20.3 (2015). *Revista Academiei Fortelor Terestre* Nr. 3 (79)/2015 267-274

[5] Борјанка Поповић, „Учешће припадника Министарства одбране и Војске Србије у мултинационалним операцијама УН“, *Војно дело*, 2/2013, стр.7-32.

[6] http://www.mod.gov.rs/sadrzaj.php?id_sadrzaja=4358

[7] Krajnc, Zoltán, and Áron Haáz. "Observations of Cadets and Students' Exercises of National University of Public Service in Hungary in International Environment". (2013): 145-155.

[8] József Venekei, "Experiences in the application of LOGFAS (Logistics Functional Area Services) in the Multinational Logistics Training Program Fourlog 2008". *AARMS*, Vol. 7, No. 4 (2008), pp. 607–616

[9] József Venekei, "Lessons learned from the execution of the Multinational Logistics Training Program FOURLOG 2011". *Hadmérnök* 6:(4) pp. 276-281, (2011).

[10] Марко Андрејић, Обрад Чабаркапа, „Тимски рад у војним организационим системима“, *Војно дело*, 3/2001, стр. 83-108.

[11] Марко Андрејић, Марјан Миленков, Влада Соколовић, „Логистички информациони систем“, *Војнотехнички гласник*, Година 58., број 1, страна 33-61, Београд, 2010.

[12] Марко Д. Андрејић, Ивана М. Андрејић, Славиша Н. Арсић, Срђан Д. Љубојевић, „Прилог унапређењу рада и управљања у Војној академији и на Универзитету одбране“, *Војнотехнички гласник*, година 61, број 2 стр. 136-150, Београд 2014, DOI: 10.5937/vojtehg62-4091.